

årgång 17 ● nr 1-2004

nattvakan

Nattvakan

*utges av Hudiksvallsregionens fågelklubb (HFK).
Tidningen utkommer med två nummer årligen
och erhålles av samtliga medlemmar i HFK.
Årsavgiften för medlemskap är för närvarande
70 kronor och insättes på pg. 88 94 30-5.*

Hudiksvallsregionens fågelklubb

är lokalklubb till Gävleborgs Läns Ornitologiska Förening (GLOF). Medlemskap i HFK är dock oberoende av medlemskap i GLOF. HFK:s verksamhetsområde utgörs av Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner.

Lokalklubben har till syfte att samlar och stimulera intresset för fågelfaunan och skyddet av fågelmiljön i Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. Dessutom skall föreningen verka för att sprida kunskap i fågelfrågor genom kursverksamhet och exkursioner. Föreningen skall vara ett forum där medlemmarna inspirerar och informerar varandra. En viktig uppgift för föreningen är att vara drivande i vissa frågor med anknytning till fågelskydd.

Styrelse

Ordförande: Ove Nygren, Stenbergsv. 1

824 40 Hudiksvall, Tel. 0650-155 83

Vice ordförande: Mats Sundkvist, Båtsmansvägen 6

824 40 Hudiksvall, Tel. 0650-167 29

Sekreterare: Karin Svensson, Blockvägen 16 F

824 34 Hudiksvall, Tel. 0650-175 37

Kassör: Lars-Göran Lindström, Slättervägen 13

824 40 Hudiksvall, Tel. 0650-141 21

Övrig ledamot: Bo Fagerström, Dalgatan 10

824 42 Hudiksvall, Tel. 0650-59 51 58

Suppleant: Maria Dunder, Storgatan 52 A

824 23 Hudiksvall, Tel. 0650-13772

Suppleant: Niclas Vallin, Bergevägen 9

820 77 Gnarp, Tel. 0652-141 20

Följ med HFK på exkursion

Hudiksvallsregionens fågelklubb har ett digert utflyktsprogram under alla årstider.

Tryckt av:
S-tryck
Skutskär

Sett i markerna hösten och vintern

Mats Axbrink

VISST ÄR DET FASCINERANDE hur naturen kan vara så olika inte bara mellan de olika årstiderna utan även mellan olika år. Sommaren och hösten 2002 upplevde vi ju ett av de mest bär- och kottrika åren någonsin med enorma mängder av trastar, sidensvansar, korsnäbbar och tallbitar med flera som kalasade. Detta följdes hösten 2003 av ett av de mest bärfattiga åren på länge. En del rönnbär i yttersta kustbandet lockade till sig sidensvansar i början av hösten, men sedan var det i stort sett tomt med bärätande fågelarter och björktrast och koltrast var denna vinter riktigt fåtaliga och tallbit såg man inte röken av. Grankottarna var lika fåtaliga och jag känner faktiskt inte till någon observation av korsnäbb överhuvudtaget från senhösten och vintern. Mycket fascinerande!

Under den tidiga hösten fick vi flera dagar med bra sträckväder för rovfåglar. Bland dessa måste ett i

Fortsättning sid 11

INNEHÅLL NR 1 – 04

Sett i markerna
Hösten och vintern 2003 3
Mats Axbrink

Ringmärknings-
verksamheten 2003 4
Kenneth Kareljus,
Lars Göran Lindström

Ekonomisk redovisning 10
Lars Göran Lindström

Två unika återfynd 12
Kenneth Kareljus,
Lars Göran Lindström

Tävling 16
Karin Svensson

Notiser 19
Karin Svensson

Nyårsexkursion 20
Karin Svensson

Program 22

Fotopå denna sida. Sidensvansar
Lars Göran Lindström

Foto på framsidan. Gråtrut
Lars Göran Lindström

Foto på baksidan. Fisktärna
Lars Göran Lindström

Stjärtnes. Foto: Lars Göran Lindström.

Ringmärkningsverksamheten

2003

Kenneth Karelius, Lars Göran Lindström

ÅRETS STORA HÖJDPUNKT för ringmärkningsverksamheten var de två unika återfynd som inkom under hösten, labb och silvertärna (se egen artikel sidan 12). Under året så ringmärktes 4446 individer av 84 arter. Utav totalsumman var 1974 ungar. Ingen ny märkart noterades.

Efter att som vanligt märkt ungar i holkar (stare, svartvit flugsnappare, talgoxe och blåmes) inleddes kustfågelmärkningen i mitten av juni med gråtrut. Det visade sig snart att antalet ungar av alla trutarter var betydligt

färre än i fjol. Om det för gråtruten hade något att göra med epedemin förra året, då många trutar dog, eller om det finns någon annan förklaring är svårt att säga, men viss betydelse torde det stora antalet döda trutar ha haft. I år så hittades dock väldigt få döda fåglar.

Både fisk- och silvertärna verkade dock ha lyckats mycket bra med sina häckningar och betydligt fler tärnor än normalt märktes. Tyvärr så hittades i år ingen häckning av skrån-tärna.

Som brukligt så startade fångsten med slöj-nät på Reffelmansviken i månadsskiftet juli-augusti. Augusti blev till skillnad från i fjol en mycket bra märkmånad med hela 951 märkta fåglar. Under många år så har augusti varit den sämsta av de tre höstmånaderna men i år märktes över hälften av alla fåglar denna månad. En stor del i detta antal var att lövsångarna var flera än på många år, men även flera andra sångare flyttade förbi i ganska stora mängder (se diagram).

Hösten fortsatte med hyfsat många järn-sparvar och i alla fall flera blåhakar än i fjol, men ändå en låg siffra jämfört med tidigare år. En art som fanns rastande under en lång period var grönsiskan, den varierar väldigt mycket från år till år, och totalt märktes över 200 individer.

Oktober har under flera år varit den månad då vi märkt flest fåglar, dock inte i år. Gråsiskan, den stora märkarten i månaden, uteblev helt för första gången på många år. Även gulsparvar och sävsparvar uppträdde i mindre antal än normalt.

Trots att vi märkte över 800 fåglar färre än i fjol så var det en trevlig märksäsong. Gråsiskorna dominerade ju totalt förra året medan det i år var mera varierat mellan många olika arter.

Återfynd

Under året inkom hela 154 återfynd av 28 olika arter. Som vanligt dominerar mäs-fåglarna (gråtrut, havstrut, silltrut och skratmås) listan men många andra arter var också representerade.

Av de många återfynden av **gråtrut** kan några nämnas. Fem fynd kommer från Polen alla avlästa utan fångst, fem från Tyskland och fyra från Norge (1). Se karta sidan 10.

Ett långväga fynd av **skratmås** gjordes i Frankrike då en drygt fem år gammal fågel hittades död 1583 km från märkplatsen på Vitörarna, Gnarp (2).

En **fiskmås** märkt Gammelsten, Rogsta hittades död i York, England den första februari knappt ett år gammal, 1351 km från märkplatsen (3).

En snabbflyttande **sidensvans** flög emot ett fönster i Neubrandenburg, Tyskland och dog bara sju dagar efter att ha blivit märkt på Håsta. På denna vecka hade den hunnit flyga 935 km (4).

Fyra fynd av två olika individer av **trana** har gjorts. En unge märkt i Kitte 1998 avlästes i Gallocanta, Zaragoza, Spanien mellan den fjortonde januari och den fjärde februari 2001. Avståndet var 2637 km. Samma fågel befann sig november 2003 utanför Hannover i Tyskland. En annan trana, märkt 1995 också i Kitte, befann sig i Caceres, Logorosan, Spanien i februari 2001 och tio månader senare utanför Rostock i Tyskland (5).

Det har inte blivit många återfynd av **sävsångare**, men ifjol kom ett gammalt återfynd av arten. Fyndet var gjort redan 1997 i Kaliningrad, Ryssland av en fågel som var märkt bara tio dagar tidigare på Reffelmansviken, Hudiksvall. På dessa tio dagar hade fågeln i snitt flugit 7,6 mil om dagen (6).

Många av våra **tordmular** tillbringar vintern utanför Polens kust. I år så fick vi två återfynd från detta område. Båda hade drucknat i fisknät, den absolut vanligaste dödsorsaken för arten (7).

Ytterligare ett återfynd från Frankrike noterades. Det var en **storskarv** märkt på Fisket i juni 2001 som hittades död vid Marne, Vesigneul i januari 2003 1616 km från märkplatsen. Fynddetaler från upphittaren: "3 Grands Cormorans qui ont ete abbatu le cadre des Operations de regulation de lespece" (8).

En ung **gråsiska** som vi märkte på Reffelmansviken i oktober 2002 kontrollerades av en ringmärkare i Sör-Tröndelag, Norge i juni förra året (9).

Fynd av tättingar är ju trots att vi märker

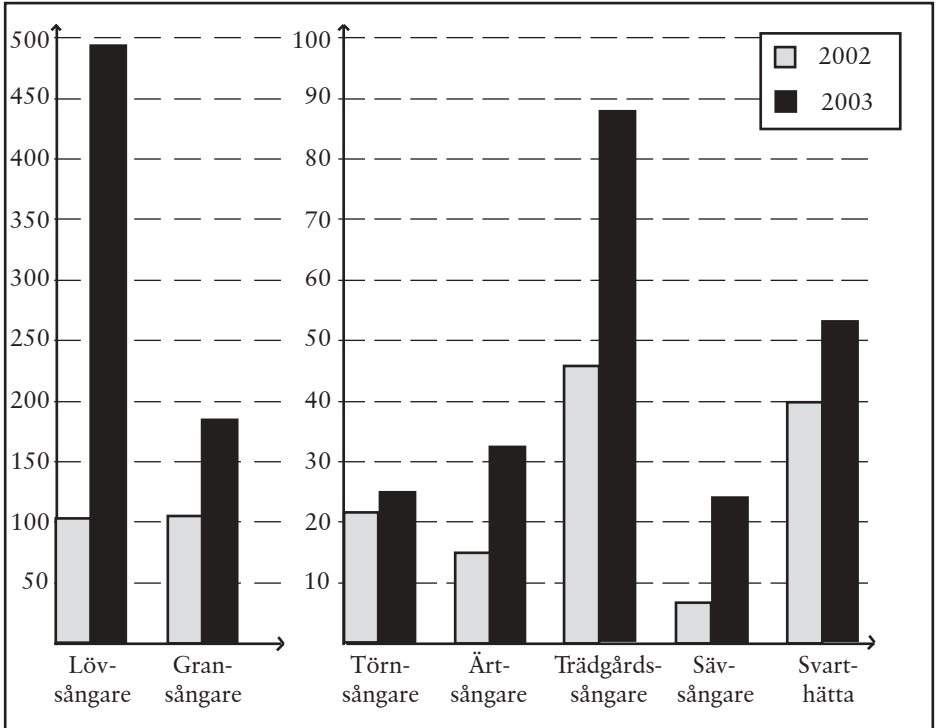

Diagram. Antal ringmärkta sångare av några arter 2002 och 2003.

många varje år inte så vanliga. En ganska gammal **lövsångare** märkt som årsunge 1999 kontrollerades av ringmärkare på Eggegrund, Gästrikland i maj 2003, då den var på väg på sin fjärde flyttning norrut till sitt häckningsområde (10).

En annan tätting, en hona av **svarthätta**, flög mot en glasruta i Häme, Tavastehus län, Finland i juni 2003. Den var då knappt ett år gammal. Notera att den fågeln inte kom tillbaka till sitt födelseområde (11).

Det första återfyndet från Schweiz inkom förra året. Den sjätte september märktes en årsunge av **järnsparv** och 54 dagar senare hittades fågeln död på en balkong efter att ha flugit mot en glasruta i Berne Uetendorf, Bern, Schweiz 1 769 km från Hudiksvall (12).

Kontroller

Antalet kontroller av fåglar märkta av andra ringmärkare var förra året 17 stycken. Flest kontroller (5) gjordes av havsörn som avlöstes då de besökt åtlar i vårt område.

Tre kontroller av **grönsiska** gjordes i fjol. Två av dessa fåglar var märkta i England under februari och mars månader och återfångades på Håsta i april med en dags mellanrum. Den tredje fågeln var märkt i Ricany, Prag, Tjeckien i mitten av mars och fastnade i nätet samma dag som den första av de engelskmärkta fåglarna (A).

Slutligen gjordes en kontroll av en **gråsiska** märkt i augusti 2001 i Bodö, Norge på Reffelmansviken i slutet av oktober 2002, 632 km från märkningsplatsen (B).

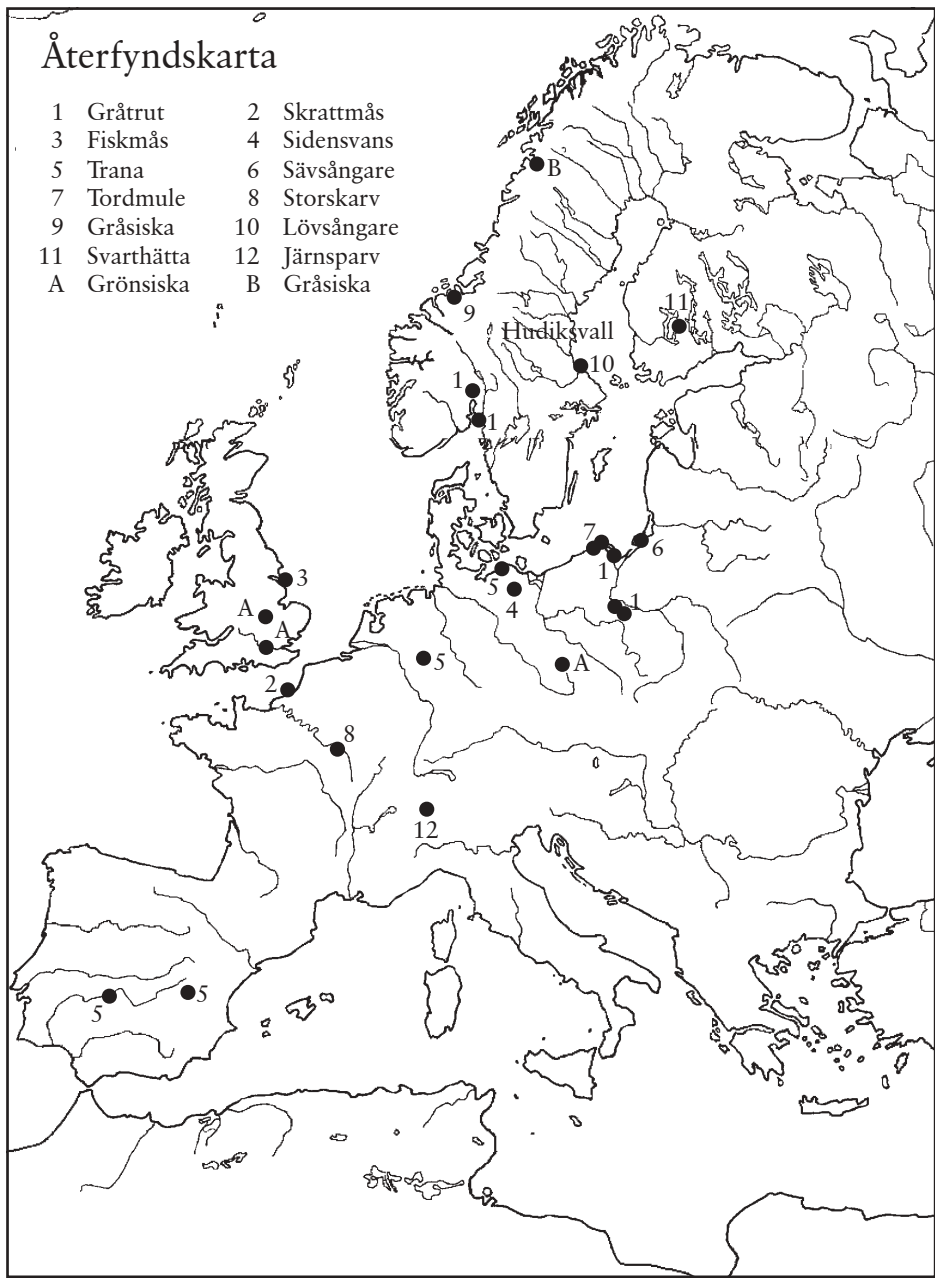
Art	Pull	Flygg	RMV	Summa
Grågås	1			1
Ejder		1		1
Bivråk	2			2
Brun kärrhök	2			2
Duvhök	2	1		3
Sparvhök		2		2
Ormvråk	9			9
Fiskgjuse	5			5
Tornfalk	19			19
Trana	1			1
Strandskata	1			1
Storspov	2			2
Roskarl	9			9
Labb	1			1
Skrattmåås	360			360
Fiskmåås	61			61
Silltrut	233			233
Gråtrut	334			334
Havstrut	67			67
Fisktärna	152			152
Silvertärna	342			342
Tordmule	111	3		114
Tobisgrissla	16			16
Ringduva	2			2
Berguv	1			1
Sparvuggla		1		1
Kattuggla	10			10
Tornseglare	4	2		6
Göktyta		1	1	1
Gråspett		3	1	3
Större hackspett		1		1
Ladusvala	6	1	1	7
Trädpiplärka		2	2	2
Ångspiplärka		27	27	27
Gulärla		17	17	17
Sädesärla		5	5	5
Sidensvans		26		26
Gärdsmyg		2	2	2
Järnsparv		112	112	112
Rödhake		40	37	40
Näktergal		1	1	1
Blåhake		57	57	57
Rödstjärt		6	6	6

Art	Pull	Flygg	RMV	Summa
Koltrast		4	3	4
Björktrast	6	6	3	12
Taltrast	3	2	2	5
Rödvingetrast	5			5
Sävsångare		24	24	24
Busksångare		1		1
Kärrsångare		1		1
Rörsångare		39	39	39
Ärtsångare		32	32	32
Törnsångare		25	25	25
Trädgårdssångare		88	88	88
Svarthätta		53	53	53
Grönsångare		1	1	1
Gransångare		186	186	186
Lövsångare		492	492	492
Grå flugsnappare		4	4	4
Svart vit flugsnappare	79	3	2	82
Stjärtmes		8	8	8
Talltita		19	16	19
Tofsmes		1		1
Svartmes		2		2
Blåmes	11	102	86	113
Talgoxe	24	112	58	136
Nötväcka		4		4
Trädkrypare		4	3	4
Törnskata		6	6	6
Skata	5			5
Kaja	3			3
Stare	85	1	1	86
Pilfink		13	5	13
Bofink		41	35	41
Bergfink		30	22	30
Grönfink		56	29	56
Steglits		9	9	9
Grönsiska		493	205	493
Gråsiska		137	8	137
Rosenfink		7	7	7
Domherre		46		46
Gulsparv		25	16	25
Videsparv		4	4	4
Sävspurv		80	80	80
Summa	1974	2472	1821	4446

Återfyndskarta

1	Gråtrut	2	Skrattmås
3	Fiskmås	4	Sidensvans
5	Trana	6	Sävsångare
7	Tordmule	8	Storskarv
9	Gråsiska	10	Lövsångare
11	Svarthätta	12	Järnsparv
A	Grönsiska	B	Gråsiska

HUDIKSVALLSREGIONENS FÅGELKLUBB
EKONOMISK REDOVISNING FÖR VERKSAMHETSÅRET 2003

RESULTATRÄKNING

Intäkter

Medlemsavgifter	10 320:00
Dekalförsäljning	1 300:00
Annons i Nattvakan	1 500:00
Arvode för uppgift till Matteprov (Karin Svensson)	250:00
Ränta	8:51
Summa intäkter	13 378:51

Kostnader

Tryckning av Nattvakan	10 674:00
Kuvert	435:00
Årsavgift postgiro	597:50
Porto	1 197:00
Avgift utbetalningskort	85:00
Fågelskyddsfonden	300:00
Bålsö kapell	200:00
C N Skyltverkstan	1 875:00
Byggmateriel till fågeltornet	200:00
Summa kostnader	15 563:50

Årets överskott -2 184:99

Summa kostnader och årets överskott 13 378:51

BALANSRÄKNING

Tillgångar

Innestående på postgirokonto	15 333:54
Summa tillgångar	15 333:54

Skulder och eget kapital

Skulder 0:00

Eget kapital

Balanserat överskott	-2002	17 518:53
	2003	-2 184:99

Summa 15 333:54

Dessutom förfogar klubben över en fond efter Magnus Johansson, 9021:03

Gråtrut vid Lillfjärden. Foto: Lars G Lindström

Fortsättning från sidan 3

dagens läge ett stort antal bivårkar nämnas, bland annat 19 st den 3:e augusti vid Övre Dösjön. Flera pilgrimsfalkar sågs i september kring Hög-Hälsingtuna och under oktober sågs ett flertal unga kungsörnar på sydsträck. Mest ovanlig bland rovfåglarna var dock den unga aftonfalk som drog förbi Hornslandsudde den 20:e september.

Sommarens observationer av försärlor följdes av flera även under hösten, bland annat i Hassela, Näsviken, Bergsjö och Strömbacka. Några expeditioner ut till den spännande ön Gran under hösten kunde ha bjudit på fina observationer, men vädret var riktigt dåligt. Nu lyckades i alla fall deltagarna skaka fram två stycken sillgrisslor och en ung mindre flugsnappare, det först höstfyndet av arten i våra trakter. Bland andra rara arter under perioden ska framhållas en lappmes på Kuggören i oktober, raphöna utanför Delsbo på nyårsdagen samt vitnäbbad islom på nyårsaftonen i Sörfjärden och även en vid Kuggören i mitten av januari.

Inte heller i år blev det något vidare sträck av sjöfågel längs kusten, men i alla fall sågs en ung vittrut sträcka söderut bland andra måsfåglar ute vid Hornslandsudde i slutet av oktober. Under november och december rastade stora mängder gråtrut vid Lillfjärden,

men trots mycken spaning kunde ingen vittrut ses bland dessa. Däremot så konstaterades att flera av gråtrutarna var ringmärkta och en del ansträngning ledde till att flera kunde läsas av. De flesta var förstas ringmärkta här hemma, men sensationellt nog så upptäcktes även en ung gråtrut som visade sig vara märkt nära Arkhangelsk väster om Kolahalvön!

En intressant del av ornitologin kallas fenologi och kan väl enklast beskrivas som läran om när på året olika arter uppträder. Sommararter som finns här på vintern brukar väcka mest intresse och bland sådana observationer kan under den här perioden nämnas den vattenrall som en katt tog vid Ungrick, Bergsjö så sent som 28 december. Samma dag upptäcktes också en vanlig hämppling på Hudiksvalls soptipp, förmodligen första vinterfynden i våra trakter, normalt är det ju släktingen vinterhämppling vi ser hos oss under denna tid. I januari sågs också en stenfalk i Norrfjärden, återigen en art som vanligtvis lämnar oss under hösten. Vinterarter som uppträder hos oss på sommaren brukar vara mindre uppmärksammade, men i augusti sågs i alla fall fem olika salskrakar ute i Hudiksvallsskärgården, en art som normalt ses vår och senhöst.

Gråtrut vid Lillfjärden. Foto: Lars G Lindström

Två märkta labbar på Bålön, maj 2003. Foto: Lars Göran Lindström.

Två unika återfynd

Kenneth Karelius, Lars Göran Lindström

UNDER LOPPET AV TVÅ MÅNADER UNDER HÖSTEN inkom två, för svensk ringmärkningshistoria, unika återfynd. Först var det labben som hittades svårt skadad i södra Brasilien. Detta var det första återfyndet från Sydamerika av en svenskmärkt fågel. Fågeln märktes som unge på ett skär, södra Gunnarhällan, söder om Agön i slutet av juni 1998 och hittades i närheten av staden Barra Velha i slutet av september 2003. Den fördes av upphittaren till

en veterinär som konstaterade att den hade skadade ögon, var i extremt dålig kondition och dessutom ganska nersmutsad av olja. Fågeln avled senare. Avståndet fågelvägen var 11 424 km. Man kan ju bara spekulera om vilken väg som labben tog för att nå Brasilien. På kartan på sidorna 14-15 är några möjliga vägar utritade. Det verkliga flygavståndet för fågeln torde ligga mellan 1 200 och 1 800 mil. Om man antar att labben i

fråga tillbringat sommaren eller åtminstone en del av den i Sverige, beroende på om den häckat eller inte, så har den tidigast börjat flyttningen i juni eller senast i början av augusti. Det innebär att den på två till tre och en halv månad nått södra Brasilien, en sträcka på minst 1200 mil beroende på hur den har flugit, kanske en snittfart av 10-15 mil per dag.

Labben är långflyttare och tillbringar vintern i södra Atlanten, mestadels till havs. Man har tidigare trott att fåglar från norra Europa främst uppträder längs kusten i Västafrika och i fiskproduktiva områden utanför sydvästra Afrika.

En labb märkt i Sverige har tidigare rapporterats i Guinea i Västafrika. Ungfåglar stannar kvar som ettåringar på sydliga breddgrader och en ungfågel märkt i Finland har tidigare rapporterats från Rio de Janeiro i Brasilien.

Labben är en måslik havsfågel som fåtaligt häckar längs den svenska kusten och det svenska beståndet har uppskattats till ungefär 450 par. Antalet par efter Hälsingekusten är cirka 15. I Sverige har drygt 1000 labbar ringmärkts sedan märkningen startade 1911. En labb som ringmärktes i Finland hittades efter 31 år död i Stockholms skärgård 2002, ett återfynd som visar att arten kan uppnå en aktningsvärd ålder. (En del av ovanstående fakta är hämtat från en pressreleas av Thord Fransson, ringmärkningscentralen).

Silvertärnan

Efter återfyndet av labben så trodde vi nog inte att det skulle gå att få något ”värre” fynd, men den femte december fick Kenneth ett mail från ringmärkningscentralen att en silvertärna hittats i Nya Zeeland.

Det var en silvertärna som märkts som unge i slutet av juni 2003 på Vitskär, Rogsta som hittats död på ön Stewart Island den första december, där den spolats iland på en strand.

Stewart Island ligger precis söder om sydön.

– Fyndet är helt unikt och det hitills mest avlägsna av en fågel som ringmärkts i Sverige, uppger Thord Fransson vid Ringmärkningscentralen, Naturhistoriska museet.

– Arten är långflyttare och brukar ofta anges som den fågelart som företar den längsta flyttningen. Det huvudsakliga vinterområdet antas ligga sydost om Sydafrika nära kusten av Antarktis.

En silvertärna ringmärkt i Sverige har tidigare rapporterats återfunnen i västra Australien 1963. Årligen märks ungefär 1000 silvertärnor i Sverige och det totala antalet återfynd av arten uppgår till drygt 200.

Märkningen skedde alltså i slutet av juni och cirka en månad senare bör ungen ha börjat sin flyttning. Den kan från början ha tagit två alternativa vägar, endera följt den svenska ostkuten söderut och flugit runt Skåne genom Öresund eller så har den tvärat genom Sverige över Vänern till västkusten. Den har därefter följt Västeuropas kust söderut för att så småningom nå Afrika där den följt dess västkust ner mot Godahoppsudden. Därefter kan man inte med säkerhet veta hur den flugit, men minst tre möjliga vägar finns. Den kan direkt ha tagit en ostlig kurs och följt med den västliga medvinden i riktning mot Australien, den nordligaste vägen. Ett annat alternativ är att den flugit mot sydost och kommit ned mot Antarktis, följt dess kust för att sedan flyga mot nordost och Stewart Island, den sydligaste vägen. Ett tredje alternativ är en kurs mellan dessa två i riktning ostsydost mot ön Kerguelen för att sedan passera söder om Tasmanien och till sist nå Nya Zeeland (se karta sidorna 14-15). Den totala sträckan som fågeln tillryggalagt torde röra sig mellan 2500 och 3000 mil. Detta är sannoligen en otrolig prestation gjort på fyra månader. Om man roar sig att räkna ut medelfarten så blir den imponerande 20-25 mil om dagen.

Möjliga flyttningvägar

Silvertärnan (2500-3 000 mil) -----

Labben (1 200-1 800 mil) .....

Bild 1

Bild 2

Tävling

ÅRETS FÖRSTA TÄVLING I NATTVAKAN är inte svår att förstå. Det gäller helt enkelt (det kanske inte är så enkelt) att bestämma vilka arter som bilderna visar. Första arten finns på bilden ovan. En skraplott i pris till den som har flest rätt. Som vanligt skickas svaren till

Karin Svensson
Blockvägen 16 F
824 34 HUDIKSVALL
eller
e-post:
karin.svensson@lansutbildningar.nu

Svaren bör vara inskickade till Karin senast den sista mars. Alla biderna är tagna av Lars Göran Lindström.

Vinnare av tävlingen i förra numret, där det gällde att hitta som många arter som möjligt av bokstäverna i "Hudiksvallsregionens fågelklubb" blev Tord Swales och Ulla Persson Söderhamn.

Bild 3

Bild 4

Bild 5

Bild 8

Bild 6

Bild 9

Bild 7

Bild 10

Bild 11

Bild 14

Bild 12

Bild 15

Bild 13

Bild 16

Tjocknäbbad nötkråka

I mitten av september hittades en död nötkråka efter vägen i Baldra, Hög. Fågeln skickades in till Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm, som ville ha nötkråkan till sina forskningssamlingar. Nötkråkan rasbestämdes av museets personal till att vara av den europeiska tjocknäbbade rasen. Senast Naturhistoriska riksmuseet fick in en tjocknäbbad nötkråka var 1997 och dessförinnan 1948 och 1937. Personal på museet anger som jämförelse att de under de senaste tio åren mottagit så många som 854 berguvar, så nötkråkan från Hög var välkommen.

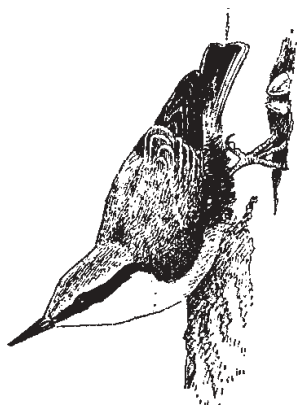
De observationer av nötkråkor som görs i våra trakter har antagits vara fåglar av den sibiriska smalnäbbade rasen. Under invasionsåren på nittonhundratalet, bland annat 1995, invandrade stora mängder av smalnäbbade nötkråkor från östra Ryssland och Sibirien. Ingen återflyttning av dessa fåglar har kunnat konstaterats och de nötkråkor

som ses hos oss idag har antagits härstamma från dessa smalnäbbade invandrare. Fyndet av den döda nötkråkan i Hög visar att det trots allt kanske finns en liten stam också av den tjocknäbbade rasen i Hälsingland.

Vinterfynd av vattenrall

En händelse av det lite ovanligare slaget inträffade i Ungrik utanför Bergsjö strax före nyår, då Erik Bergqvists katt Sfinxen kom in med en levande fågel i munnen. Fågeln visade sig vara en vattenrall, en art som normalt sett övervintrar i västra och sydvästra Europa. Att arten övervintrar så långt norrut som hos oss är mycket ovanligt. Vattenrallen i Ungrik blev omhändertagen och fraktad till Nisse Lundmark i Sundsvall. Där skulle den få äta upp sig några dagar för att senare transporteras med flyg ner till Skåne. Men tyvärr blev det ingen flygresa för vattenrallen, den klarade inte angreppet av katten utan dog hemma hos Nisse efter några dagar.

Nyårsexkursionen

2004-01-01

Karin Svensson

DET VERKAR SOM ATT FÅGELKLUBBENS artrace på nyårsdagen blir allt mer populärt. Vid åttatiden på morgonen hade åtta krysshungliga skådare samlats nere vid Lillfjärden för att ge sig ut och jaga arter. Förutom från Hudiksvall och Nordanstig fanns i år också deltagare både från Gävle och Bollnäs med. Kul!

I vanlig ordning började kryssandet redan vid Lillfjärden med gräsand, kanadagås och grågås. Därefter åkte vi till Forsa där en bra matning vid en gård i Rolfsta oftast brukar ge god utdelning. Där kunde vi i år hitta i stort sett alla arter som brukar finnas vid fågelbord, till exempel grönfink, pilfink, domherre, talltita, svartmes, större hackspett och nötskrika. I Rolfstaån hittade vi fyra sångsvanar men dessvärre ingen knölsvan, vilket

senare under dagen skulle visa sig vara ödesdigert.

Soptippen är ett ställe som måste besökas under ett artrace. En säker lokal för gråtrut, havstrut, korp och duvhök. De senaste åren har där också alltid funnits övervintrande starrar, så även i år. En hämpling som hade upptäckts på tippen några dagar innan nyår fanns kvar även på nyårsdagen, och blev därmed dagens mest anmärkningsvärda art. Uppe på tippen sågs relativt snabbt två unga kungsörnar och när exkursionsledaren efter en liten stund upptäckte dagens tredje kungsörn utnämnde Mats Sundkvist genast år 2004 till "kungsörnens år". Andra arter som räknades in på tippen var bland annat havsörn, varfågel, gröngöling, björktrast och gråsiska. Detta visar verkligen att soptippen är en spännande lokal med hög potential.

Arter som bofink och koltrast kan ibland vara knepiga att hitta på vintern men i Iggesund hade båda arterna setts några dagar före nyår. Både koltrasten och bofinken var kvar där också på nyårsdagen, och dessutom hittade vi också mycket annat spännande. Tre stycken små fåglar som satt högst uppe i en liten björk visade sig vara två snösiskor och en vinterhämpling, och intill bofinken i en annan björk satt en bergfink. Vilket flyt vi hade! Tre arter vi inte alls hade räknat med att få se. Med bland annat strömstare och nötväcka blev det totalt åtta nya arter i Iggesund.

Efter det lyckade besöket i Iggesund var det hög tid att bege sig ut till Hornslandet och havet. På vägen dit det obligatoriska stoppet vid turkduvorna i Sanna, där vi i år bara såg två stycken. Vid Dressviken hittade vi sjöorre, tobisgrissla, storskrake och fiskmåsar men missade tyvärr småskrake vid Storsand. Dagen innan fanns där sju stycken småskraker men på nyårsdagen var de som bortblåsta. Återigen en ödesdiger miss. På Kuggören blev det fyra nya arter varav två lite halvovanliga

för att vara på vintern nämligen svarthakedopping och vigg. Med dessa fyra arter var vi nu uppe i totalt 49 arter, alltså lika med förra årets rekord. Den magiska 50-gränsen låg inom räckhåll. Men det började bli sent på eftermiddagen och för att hinna se en art till innan mörkrets inbrott skyndade vi oss iväg till Hölick. Förhoppningen var att där hitta antingen alfågel, knölsvan eller tofsmes. Men....om vi hade haft flyt tidigare under dagen kan man verkligen inte påstå att vi hade

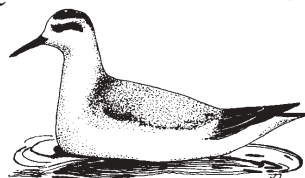
det på Hölick. Varken alfågel eller knölsvan hur mycket vi än spanade, och i skogen vid campingen där det annars brukar vara ganska lätt att hitta tofsmes var det alldeles tyst. Vi fick alltså nöja oss med 49 arter, och för andra året i rad missade vi 50-gränsen med en enda art. Men med tanke på förutsättningarna inför årets exkursion, den extremt bärfattiga hösten och fjolårets korsnäbbsinvasion spårlost förbi, får vi nog ändå vara mer än nöjda med årets resultat.

Kallelse till Årsmöte

16/3

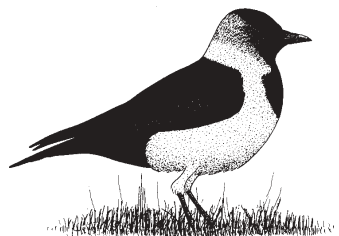
klockan 18.30

Räddningstjänsten

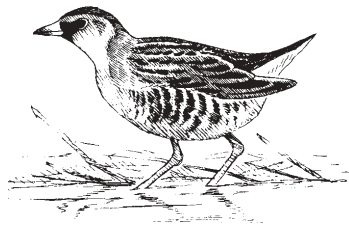
Sedvanliga årsmötesförhandlingar

Någon form av bildvisning

Fika

Välkomna!

Blåhake, Hankivara, Kiruna. Foto: Lars G Lindström.

Program

vår-höst

Samling där inte annat anges är alltid vid Lillfjärdens utfodringsplats.

Ugglelyssning 5/3

Tid: 18.30
Samling: Gnarps skola (parkeringen)
Ansvarig: Lars Norman 0652-206 61

Tillsammans med Nordanstigs naturskyddsförening görs en människensvandring i skogen med ugglelyssning. Medtag fika och korv för grillning.

Uggleekursion 9/3

Tid: 19.30
Ansvarig: Mats Sundkvist 0650-167 29

Så var det då dags för fågelklubbens årliga uggleekursion. Som väl alla vet så har det under bra många år inte varit särskilt gott om ugglor. Vi ger dock inte upp i första taget utan hoppas på både en och annan uggle.

Årsmöte

16/3

Tid: 18:30
Plats: Räddningstjänsten

Sedvanliga årsmötesförhandlingar. Fågelklubben bjuder på fika. Dessutom någon form av bildvisning.

Fågelholkstilverkning

31/3

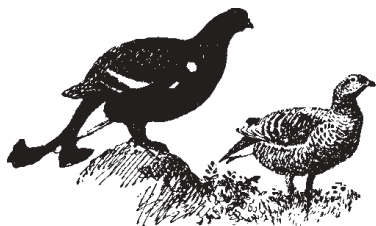
Tid: 18.00
Plats: Slöjdsalen, Backens skola, Harmånger

Det blir aldrig för många holkar ute i våra marker. Är du intresserad av att tillverka holkar anmäl dig då till Torsten Hansson 0652-320 51.

Orrlek

April-maj

På en myr i Gnarp kan orrarna och deras spel studeras på nära håll från en koja med plats för två personer. Bokning och information: Sven Norman, 0652-204 18.

Tisdagsexkursioner

13/4, 20/4, 27/4, 4/5, 11/5, 18/5

Tid: 17.30
Ansvariga:

13/4 Seve Sundkvist 0650-964 78
20/4 Lars G Lindström 0850-141 21
27/4 Owe Nygren 0650-155 83
4/5 Krister Karlsson 0651-460 25
11/5 Maria Dunder 0650-137 72
18/5 Hugo Martinsson 0650-301 20

Nu i slutet av januari kan det verka långt till april men vilken dag som helst så börjar tranorna sin flyttning mot norr. I slutet av januari lämnar de sina övervintringsplatser i södra Spanien och drar mot norra Spanien. Kring den första mars samlas de vid Rügen och de första anländer hit i slutet av mars. Så håll ut vi är snart där då de står på Högsslätten. Vi åker till de ställen där det för tillfället finns flest fåglar. Högsslätten, Nylandet, Malgrynnan och Tunasjön brukar vara heta platser denna tid på året. Flera arter rovfåglar brukar kunna ses.

Fågelskådningens dag

9/5

Tid: 08:00
Plats: Tunasjöns fågeltorn
Ansvarig: Sven Carlberg 0650-59 52 89

Vi skådar från tornet vid Tunasjön. Medtag korv för grillning. I början av maj så rastar många arter i Tunasjön. Bland annat kan man se många olika vadare, till exempel svart-snäppa, grön- och rödbena och brushane. Har vi tur så kanske vi får se dvärgbeckasin.

Tjejskådning

15/5

Tid: 07.00
Ansvärlig: Karin Svensson 0650-175 37

Så är det åter dags för årets höjdpunkt för de kvinnliga fågelskådarna, tjejskådningen. Karin brukar ledsaga deltagarna till en mängd olika platser och årskrysslistan brukar svälla ut rejält. Undrar om stjärtmes kan komma med på årets lista?

Harmångersån

26/5

Tid: 18:00
Samling: Reningsverket, Strömsbruk
Ansvärlig: Per-Ivar Persson 0652-407 23

Nordanstigs naturskyddsförening bjuder in till en fågelvandring längs Harmångersån fram till Ornskarpen. Många olika sångarter utlovas. Bland de mera ovanliga arterna som möjligtvis, om man har tur, kan ses kan nämnas mindre flugsnappare.

Nattsångare

11/6

Tid: 21:00
Ansvärlig: Mats Axbrink 0650-963 87

En av årets trevligaste exkursioner. Med ledning av Mats (han brukar ha nästan full koll på var man kan hitta nattsångare) så bör vi kunna, om vädret varit det rätta, höra ett flertal arter av nattaktiva fåglar som flod-, kärr- och gräshoppssångare.

Rödbena. Foto: Lars Göran Lindström.

Vadarsträck

29/7

Tid: 17.00
Ansvärlig: Mats Axbrink 0650-963 87

Färden går mot Bergön. I slutet av juli och början av augusti sträcker ganska stora mängder vadare från norr. Om vädret är det rätta kan man se kustsnäppa, kustpipare, spovsnäppa, kärrsnäppa och myrspov bland annat.

Gåsräkning

31/8, 14/9

Tid: 17:30
Ansvärliga: Bo Fagerström 0650-59 51 58
Lars G Lindström 0650-141 21

För andra året så räknar vi rastande gäss i vårt område. Mest intressant är ju fjällgässen men även antalet av de andra arterna är också kul att få en uppfattning om. Tänk om vi får se uppåt 100 fjällgäss.

Ringmärkning

4/9

Tid: Från 05:00
Plats: Reffelmansviken
Ansvarig: Kenneth Karelius

Under tidigare år har ringmärkningen varit en av de punkter i programmet som har dragit flest besökare. Så var inte fallet förra året. Ni får nu ytterligare en chans att se fåglarna på nära håll. Första helgen i september brukar ge bra fångst i näten. Blåhakar, järnsparvar och videsparv kan garanteras.

European Birdwatch Day

2/10

Tid: 06:30
Ansvarig: Karin Svensson 0650-175 37

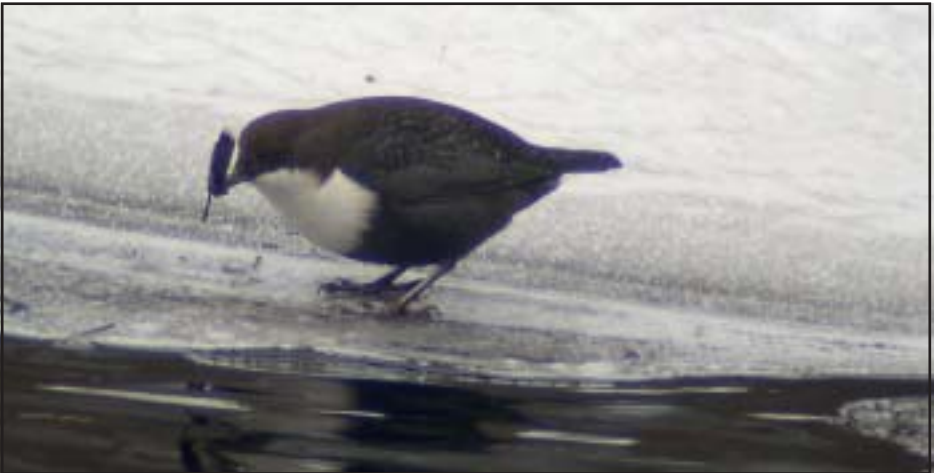
Denna dag så deltar fågelskådare över hela Europa för att räkna antal arter och antal fåglar. Var med och bidrag du också till att få en uppfattning om hur mycket fåglar som finns i Europa denna dag. Vår exkursion går i år till Hornslandet. Kanske vi med lite tur kan bidra med någon art som inte hittas någon annanstans i Sverige.

Fisktärna vid Lillfjärden, maj 2003. Foto: Lars Göran Lindström.

Strömstare vid Vikarkvarn 7/2 2004.

Som vanligt så fanns strömstaren på plats där ån rinner ut i Vikarsjön. Tuben var med och fågeln var ganska lätt att fota där den satt på

cirka 25 meters avstånd. Efter att ha suttit och poserat dök fågeln och kom upp med en husmask, se nedre bilden.

